

Complexe scheidingen van visie naar praktijk

Webinar 28/06/2024

Evelyn Merckx en Nele Haedens

Planning

01. Probleemstelling en suggesties aanpak
02. Visie Opgroeien
03. Project OP Opgroeien

1) Visietekst positionering en mandaat OCJ/SDJ binnen complexe scheidingsituaties

Agentschap Opgroeien

- Complexe scheidingen zorgen voor grote uitdagingen (zowel voor ouders, kinderen als professionals)
- Het managementteam gaat akkoord met visietekst en beschouwt dit als visie voor iedereen binnen Opgroeien. (febr 2023)
- Het managementteam gaat akkoord met het voorbereiden van een standpunt hoe we kijken en hoe we ons zullen verhouden tav de extreme copingsmechanismen (febr 2023)
- Addendum contactbreuk (sept 2023)

2) Conceptnota voor nieuwe regelgeving over de bescherming van kinderen die betrokken zijn in een hoogconflictueuze scheiding van de ouders

Vlaams Parlement

- Voorstellen van beleidsinitiatieven: scheidingen goed laten verlopen + belang kind voorop + conflicten vermijden/ontmijnen + kinderen ondersteunen en beschermen
 - Opvolgen problematiek (regelmatig overleg rond signalen)
 - Sensibiliseren en ondersteunen van organisaties die met de thematiek in aanraking komen
 - Peer contact
 - Versterken expertise huizen van het kind
 - Betrekken en informeren van kinderen
 - Multidisciplinaire aanpak
 - Informatie-uitwisseling en aanpassen instructies rond beroepsgeheim (focus belang kind)
- Adviesnota KRC met bijkomende beleidsaanbevelingen (insp. Platform Kindermishandeling)

2) Conceptnota voor nieuwe regelgeving over de bescherming van kinderen die betrokken zijn in een hoogconflictueuze scheiding van de ouders

Vlaams Parlement

- **Specifiek voor jeugdhulp:**

- is er voldoende aanbod, expertise en uitwisseling om met complexe scheidingen om te gaan?
- Opmaak van handelingskaders voor het omgaan met cliënten betrokken in hoogconflictueuze scheiding
- Famr. rechtstreeks aanmelding van verontrusting bij jeugdrechter

3) Adviesnota Meer gewicht aan kinderrechten in hoogconflictueuze scheidingen

Kinderrechtencommissariaat

- Vaststellingen: rechten K&J onder druk bij hoogconflictueuze scheiding. Belang kind ondergesneeuwd. Te weinig hulpverleningsaanbod/tools.
- Aanbevelingen:
 - Curatief én preventief (vb. buddywerking)
 - Databank aanleggen met een overzicht van bewezen effectieve hulpverlening bij conflictueuze scheidingen en (dreigende) contactbreuk. Professionals laten doorverwijzen op maat. Per gerechtelijk arrondissement opgesteld.
 - Zorgen voor een toegankelijk, effectief, snel en beschikbaar hulpverleningsaanbod (vb. contextbegeleiding) – gegevensuitwisseling
 - Stroomlijnen van visies (vb. tussen SDJ en jeugdrechter zelf)
 - Jeugdrechter laten werken met wetenschappelijk gevalideerde hulpverleningstools

3) Crisis- en investeringsplan Jeugdhulp (2023)

- **Complexe scheidingen:**

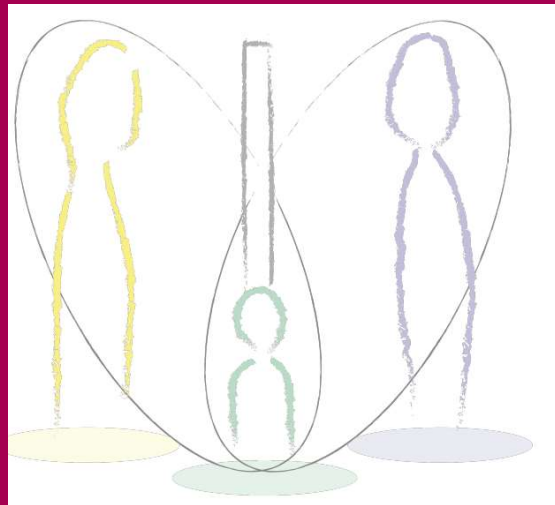
- Vaststelling: bijzonder stressvolle scheidingsituaties zorgen voor negatieve impact mentaal welzijn bij jongeren
- Nood aan geïntegreerd zorgpad
- Thema meenemen bij extra begeleiding van ouders

2. Visie Opgroeien

Positionering en mandaat OSD in complexe scheidingen

'Je gaat complexe situaties niet oplossen met eenvoudige antwoorden'

Waarom

*Wij kiezen voor het belang van het kind
met veiligheid en welzijn van het kind voorop*

Strijd : om verschil te kunnen maken een duidelijke positie in te nemen, hier transparant over te zijn en deze te kunnen vast houden.

Contactbreuk: vanuit het belang van verbinding tussen kind en belangrijke zorgfiguren, ook wanneer er (al dan niet tijdelijk) geen (fysiek) contact meer is binnen de context van complexe scheiding.

-> Kader geven om echt naast het kind te kunnen gaan staan

-> Handvatten geven aan consulenten en duidelijkheid kunnen geven aan kinderen, ouders, hun netwerk en professionele partners wat dit vanuit ons maatschappelijk mandaat betekent en wat ze wel en niet kunnen verwachten.

Het is niet aan ons om aan te tonen of op te lossen, wel om mensen te ondersteunen en uit te dagen om zich te verhouden tot wat hen overkomt op een manier dat hun kinderen niet beschadigd worden.

***Het is niet aan ons om de strijd te stoppen. De strijd is een context waar mensen in zitten wanneer ze in een complexe scheiding zitten. Wij zijn niet groter of sterker dan de strijd.
Het is aan ons om ouders te helpen in hoe ze omgaan met deze context en terug focus op hun kind kunnen hebben.***

Kader

Positionering in taal

Positionering in wetgeving

Positionering in zienwijze

Positionering in opdracht/mandaat

Basishouding tav ouders

Focus op het versterken van kinderen

Woorden creëren werelden

COMPLEXE SCHEIDINGEN

&

CONTACTBREUK

Positioneren in taal

Taal die het welzijn van kinderen bevordert

Systemisch

Circulair relationele visie

Vlaams Platform KM

Wetgeving als houvast

Wet = ouderschap is blijvend/ kind heeft 2 ouders

verblijfsregeling en ouderlijk gezag = **opdracht familierechter**

Positionering door wet, ordening in beslissingen:

Consulent neemt geen beslissingen over de verblijfsregeling en het ouderlijk gezag

WEL

--> Welke ondersteuning is er nodig voor een gezin opdat het kind zo goed mogelijk groot kan worden?

--> Wat heeft het kind nodig om daar waar het kind verblijft, veilig te kunnen verblijven?

Scheiding als...

- Een veranderingsproces --> proces van reorganisatie
 - > hevige emoties en gevoelens van onmacht
 - > conflict : proces van reorganisatie loopt vast (ouders leggen oorzaak en oplossing van moeilijkheden buiten zichzelf)
- Een individueel proces --> transitie is een complex en dynamisch gebeuren waarbij makkelijk blokkades opduiken
- Verlieservaring op verschillende vlakken

Positionering in zienswijze: systemische blik

Contactbreuk

Er is altijd impact op het kind

- > gezond en wel opgroeien: kwalitatieve relatie met ouders en netwerk, goede kwaliteit van de opvoeding, lage mate van conflicten tussen ouder en de afwezigheid van chronische en toxische stress
- > hevig onder druk, zeker in complexe scheidingen en wat als er ook geen, onvoldoende of nauwelijks geen contact is tussen ouders en kind en er geen ruimte is voor een noemenswaardige verbinding
- > minder zelfvertrouwen en zelfwaardegevoel, meer kans op emotionele en psychologische problemen
- > vaak niet enkel geen contact meer met ene ouder maar ook ruimer broer/zus, familie en ruimere netwerk, dus ook verlies van deze beschermende rol
- > zo complex: kindermishandeling (?): Maatschappelijke opdracht

Ons mandaat blijft hetzelfde: we kiezen voor het belang van het kind

MANO-inschatting: 3 elementen

1. De mate van verontrusting omwille van de dynamieken tussen ouders en kinderen

Verontrustend = de aanhoudende conflicten en ouderschap niet meer afgestemd op de noden van het kind zijn verontrustend, niet de scheiding

Kinderen gaan zorgen voor hun ouder(s)

Bepaalde copingsmechanismen van het kind hebben een impact op het kind

→ **we moeten aandachtig zijn voor hoe het met het kind gaat, welke impact er is en of er ingegrepen moet worden**

Ons mandaat blijft hetzelfde: we kiezen voor het belang van het kind

MANO-inschatting

2. Afwezigheid van samenwerking met ouders ivv aanbrengen van verandering

blindheid voor de impact van de conflicten op het eigen handelen en op het kind

oorzaken en oplossingen van moeilijkheden van het kind buiten zichzelf en bij de andere ouder

3. Bestaande krachten en bestaande veiligheid

Ons mandaat blijft hetzelfde: we kiezen voor het belang van het kind

Ingrijpen bij onveiligheid ook als dit strijdverhogend is

Bij verhalen of oprechte bezorgdheden van een ouder gaan we

- Verschillende perspectieven in kaart brengen hoe er veiligheid voor het kind kan worden gecreëerd nu en in de toekomst
- wie wat kan doen zodat iedereen gerust kan zijn over het kind

Bij onveiligheid --> eenzijdig ingrijpen is mogelijk MAAR strijdverhogend en haalt de ouderpositie onderuit

Bij nood aan een tijdelijk ander verblijf --> we bekijken met de ouder waar de onveiligheid zich voordoet welke andere mensen voor het kind kunnen zorgen of waar het kind terecht kan in functie van een crisisregeling (niet noodzakelijk de andere ouder)

Ons mandaat blijft hetzelfde: we kiezen voor het belang van het kind

Contactbreuk

Verbinding met beide ouders (en ook bijhorend netwerk) van belang voor ontwikkeling van het kind
-> ook vanuit mano onze taak deze realiteit binnen te brengen

Verbinding en relatie tussen ouder en kind onder spanning: heeft altijd impact

-> de impact van de contactbreuk versus de impact van ons handelen/betrokkenheid?

Het belang van het kind blijft bij ons voorop staan.

Nadenken over welk contact is goed genoeg

niet enkel fysiek contact/ Effectief contact is geen waarborg voor (her)verbinding.

Focus op wat er nodig is om de relatie op lange termijn te kunnen houden/ herstellen.

-> wanneer stoppen we?

Gedeelde verantwoordelijkheid: consulent bepaalt de 'wat' (grammofoonplaat/voldoende ankerpunten/duidelijkheid rond communicatie) en partner hulpverleners zoeken uit hoe ze het proces kunnen ondersteunen

STUUR, STIMULEER & STEUN ouders

PRINCIPES VAN PARALLEL SOLO OUDERSCHAP

PARALLEL = ouder zijn naast de andere ouder

SOLO = de individuele eigen verantwoordelijkheid die een ouder draagt

6 Pijlers :

- werken aan de eigen kwetsuren (als persoon, als ex-partner, als ouder)
- verstevigen van de eigen ouderrol : staan voor de eigen ouderrol obv de eigen waarden, met het kind in beeld
- parallel ouder zijn : naast elkaar en verdragen van het verschil
- erkennen van het kind als actieve actor in het system
- communiceren vanuit geweldloos verzet
- steunpilaren onder het ouderschap : netwerk

Basishouding van STUUR, STIMULEER & STEUN

Duidelijke positionering

- VANAF het begin het kader uitzetten
- EERST positioneren, dan steunen
- Systemische zienswijze : conflict externaliseren
- transparante, directieve en ondersteunende basishouding :

Sturen : ouder begrenzen + telkens opnieuw ouderbril laten opzetten + wettelijk kader

Steunen : begrip voor rouw, stress, verlieservaring, verdriet en zorgen. Oog voor betekenisgeving van gedrag. Verdragen en helpen verdragen.

Stimuleren : ouder uitdagen in zijn/haar groei als ouder én in hun proces naar verwerking en reorganisatie

**Niet overnemen van ouders, niet voor de kinderen spreken, niet voor een snelle oplossing kiezen
MAAR wél handelen waar nodig!**

Hou focus op het versterken van het kind : een actor én actieve partner

--> Zet **een helder kader** neer zodat het kind weet waar het aan toe is wanneer je ermee spreekt

--> **de stem van het kind serieus nemen** = vertrekken van wat een kind zegt en dit horen en benaderen als wat dit kind in deze context kan, mag en moet zeggen

→ Kinderen hebben **ook invloed op de strijd en ze worden erdoor beïnvloed**. Ze spelen een rol in de strijd én ze lopen op korte of lange termijn mogelijk schade op.

→ Aandacht voor een gevoel van verbinding, zowel met henzelf als met hun ouders en oog voor herstel

Het is onze taak om een **omgeving te creëren waarin kinderen versterkt kunnen worden**

--> ze kunnen moeilijkheden en lasten dragen, weten hoe ze ermee kunnen omgaan en bij wie ze terecht kunnen zodat ze kunnen opgroeien tot gezonde en weerbare volwassenen.

--> we kiezen ervoor om ze te benaderen als veerkrachtig en in staat om met kracht op pijn te reageren.

→ we zetten actief in op het versterken van hun veerkracht door hen te sturen, steunen en stimuleren

Betrekken van een ondersteunend netwerk

één van de belangrijkste factoren in het omgaan met stress na scheiding!

--> Onze opdracht is om **kinderen te versterken** = netwerk bevragen en opzetten rond het kind

Netwerkfigu(u)r(en) :

- mee de last van de scheiding en emotionele impact kunnen dragen
- bijdragen aan het vergroten van de veerkracht van het kind
- deze persoon staat NAAST het kind zonder een specifieke opdracht in functie van de verontrusting

3. Project Ondernemingsplan Agentschap Opgroeien

**“We werken een gecoördineerde aanpak
complexe scheidingen uit voor meer
(gepaste) ondersteuning voor kinderen
en ouders**

Actielijnen en Doelstellingen

Actielijnen

- Onderzoeken en bepalen wat de rol is van Opgroeien rond dit thema
- Doorgedreven samenwerking met de meest relevante interne en externe partners
- Duidelijke positionering in taal, zienswijze, wetgeving en mandaten én ten aanzien van ouders, kinderen en hun families

Doelstellingen

- Normaliseren van scheiding als een proces van verandering
- Positioneren ten aanzien van het belang van kinderen
- Ontwikkeling van een geïntegreerd zorgpad complexe scheidingen
- Opmaak van beleids- en praktijkrichtlijnen rond contactbreuk
- Samenwerking met justitiële actoren en welzijn/onderwijs

Vragen